

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

POSTADRESSE:
Statkraft Energi AS
Postboks 200 Lilleaker
0216 Oslo

ORG.NO.: NO-987 059 729

Deres ref./Dato:
Høringsuttalelse 202320330

Vår ref.:

Sted/Dato:
Oslo, 30.8.2024

Høringsuttalelse til søknad om O/U og revisjon i RSK

Vi viser til søknad om opprusting og utvidelse (O/U) og revisjonsdokument fra Lyse Kraft DA for Røldal-Suldalsvassdraget (heretter RSK). Statkraft Energi AS (heretter Statkraft) er både medeier av RSK med 4,79% andel, og eier og operatør av Ulla-Førre-anleggene som har felles utløp med RSK i Suldalsvatnet. I denne høringen uttaler vi oss som nabo.

Ulla-Førre er blant Norges viktigste og største kraftanlegg. Det har en normalproduksjon på rundt 4,5 TWh per år, omtrent 2 100 MW installert effekt og 320 MW effekt pumpekraft i Saurdal. Anleggene disponerer store kraftmagasin, særlig Blåsjø som med over 3 100 millioner m³ nyttbart reguleringsvolum er et flerårsmagasin som kan lagre 7,8 TWh. Ulla-Førre representerer det ypperste av fleksibiliteten i norsk vannkraft og endringer som påvirker denne fleksibiliteten kan dermed ha stor konsekvens for det norske kraftsystemet. Ulla-Førre-anleggene eies av Statkraft, Lyse Energi, Å Energi, SKL og Skagerak Energi, og driftes av Statkraft.

Suldalsvatnet drenerer ut i Suldalslågen. Statkraft er konsesjonær for Suldalslågen og forvalter der et manøvreringsreglement fastsatt i 2012 som setter krav til vannslipp hele året. Slippet har spesielt vekt på perioden fra april til ut november. Reglementet var et resultat av flere tiår med omfattende undersøkelser i Suldalslågen og flere prøvereglement. Det ble åpnet revisjon av vilkårene i Ulla-Førre og Suldalslågen i 2021.

Statkraft mener O/U prosjektet til RSK er et godt eksempel på hvordan norsk vannkraft kan videreutvikles med nytte både for robustheten i kraftsystemet og norsk økonomi i omstilling. Prosjektet har mange fellestrekk med O/U-prosjekter som Statkraft utvikler.

Vi har kommentarer og synspunkter på tre aspekter ved søknadene: 1) konsekvenser for andre kraftanlegg i vassdraget, 2) konsekvenser for vannføring i Suldalslågen og 3) forslag om endrede vilkår.

1) Konsekvenser for andre kraftanlegg i vassdraget

I søknaden om O/U kapittel 3.9 beskrives det hvordan økt kapasitet i RSK-anleggene vil virke inn på Hylen kraftverk. Lyse Kraft DA anfører en rekke av argumenter der endret disponering av RSK vil være positivt for Hylen kraftverk.

Når vi tester dette i modellsimulering finner vi ingen eller liten påvirkning på inntektene til Hylen, og i så fall i svak negativ retning.

Den viktigste påvirkningen på andre kraftanlegg finner vi derimot på Kvilldal og Saurdal kraftverk. I perioder med lite tilsig vil særlig østre vassdrag i RSK (Kvanndal og Suldal 2 med planlagte utvidelser) kunne holde tilbake vannslipp på ugunstige priser sammenlignet med dagens anlegg. Det vil medføre at det må tilføres mer vann fra Ulla-Førre for å kunne opprettholde tilførsel av vann til manøvreringskrav i Suldalslågen. Dette har en negativ kommersiell konsekvens for Ulla-Førre da dette altså skjer på prismessig ugunstige tidspunkter. I tillegg kan det ha negativ miljømessig påvirkning i Suldalslågen, som vi kommer tilbake til i del 2).

Statkraft ønsker at søkeren i større grad belyser de kommersielle virkningene for andre kraftanlegg. Statkraft mener at Ulla-Førre påføres en ekstra byrde som følge av planene for O/U i RSK, i form av økt vannslipp for å oppfylle konsesjonsvilkår i Suldalslågen. Vi mener byrden – nemlig sikre tilstrekkelig vannslipp til Suldalsvatnet

- kan fordeles bedre mellom de to reguleringene, for å ivareta både verdien og fleksibiliteten i begge reguleringene. Dette kan reguleres gjennom oppdaterte konsesjonsvilkår for RSK.

Statkraft har også pågående prosjekt for å utvide pumpekapasiteten i dagens pumpekraftverk Saurdal, samt at vi vurderer ytterligere økt pumpekapasitet i Ulla-Førre-systemet. Vi planlegger å fremme en søknad knyttet til Saurdal i løpet av 2024.

2) Konsekvenser for vannføring i Suldalslågen

I søknaden om O/U skriver Lyse Kraft at «den hydrologiske konsekvensutredningen oppsummerer at det ikke forventes endringer i vannføringsforholdene i Suldalslågen som følge av utbyggingen». Utover dette beskrives ingen utredning av hvordan planene kan påvirke miljø- og fiskeforhold i Suldalslågen.

Det sentrale spørsmålet i Suldalslågen er hvordan vannføring og temperaturer på grunn av vannkraft påvirker laks. Revisjonsdokumentet for Ulla-Førre fra 2021 beskriver erfaringer og forslag til endringer i vilkår og avbøtende tiltak. En sentral erfaring er at tilførsel av kaldt og surt vann fra Blåsjø påvirker vekst og produksjon av ungfisk i Suldalslågen. En annen erfaring er at slipp av flom er lite effektivt for å kunne vaske bort finstoff fra elvebunnen (som skal gi bedre skjul og oppvekstforhold). Statkraft har de siste årene utført maskinell ripping/opphavring som alternativt tiltak og har i revisjonsdokumentet foreslått å redusere vårflomtoppen for isteden å gjennomføre planmessig ripping på senhøsten.

Med disse erfaringene mener vi at temperatur er et like aktuelt tema som mengde vann tilført Suldalslågen. Da vil det være sentralt å vurdere oppholdstiden til vannet som slippes fra henholdsvis RSK og Ulla-Førre.

Statkraft ønsker at søker belyser konsekvensene på Suldalslågen som følge av endret temperatur når vannslippet fra RSK endres. Dette er samtidig et teknisk komplisert tema som krever god tilgang på data og innsikt i forventet tapping. Det er naturlig at Statkraft og Lyse Kraft må jobbe sammen for å sammenstille eksisterende kunnskap i lys av revisjonssakene og planene om O/U.

3) Forslag om endrede vilkår fra revisjonsdokumentet

I revisjonsdokumentet kapittel 9 foreslår Lyse Kraft å endre vilkåret knyttet til minste driftsvannføring til Suldalsvatnet. Det eksisterende kravet varer fra vårkulminasjon fram til 1. august. Det argumenteres med at behovet for kravet - fløting av tømmer i Suldalslågen – er utdatert.

Statkraft er enig i at det ikke lenger er behov for stabil vannføring for å kunne fløte tømmer. Derimot har det siden 1974 fremkommet mye ny kunnskap og erfaring knyttet til laksens behov for vann i Suldalslågen, og dette kan legge nye føringer for tapping av vann fra RSK. Manøvreringsreglementet for Suldalslågen (som beskrevet over) ble vedtatt i 2012 og er nå også gjenstand for revisjon. Det er fastsatt med utgangspunkt i kunnskap om påvirkningen av vannkraftregulering på laks. Reglementet setter krav til vannslipp i Suldalslågen hele året, med spesielt vekt på perioden fra april til ut november.

Siden både RSK og Ulla-Førre har utløp i og konsesjonsvilkår knyttet til Suldalsvatnet så mener Statkraft at driftsvannføringskravet for RSK burde harmoniseres med behovene knyttet til vannføring og temperatur i Suldalslågen, på samme måte som for Ulla-Førre. Kravet til driftsvannføring til Suldalsvatnet burde tilpasses det faktum at behovene for vann i Suldalslågen strekker seg mye lenger enn sluttdatoen for kravet i RSK (1. august). Dette må innebære at NVE ser vannføringskravet i RSK i sammenheng med behovene med Suldalslågen i samspillet med Ulla-Førre.

Samlet sett så mener Statkraft at Lyse Kraft har gjort gode og utfyllende utredninger i revisjonsdokumentet og søknad om O/U. Det er likevel behov for å belyse samvirkningen mellom disse planene og Ulla-Førre. Statkraft mener at oppdaterte vilkår i RSK må hensynta at vannføringen herfra spiller en rolle for fisk og miljø i Suldalslågen. Oppdaterte vilkår i RSK må ta hensyn til en rimelig byrdefordeling mellom reguleringene som tilfører vann til Suldalsvatnet. Statkraft er positive til å bidra med teknisk data og driftserfaringer for å få fram et best mulig kunnskapsgrunnlag rundt disse sammenhengene.

Vi ser frem til videre fremdrift i saken, og stiller oss til disposisjon for Lyse Kraft og NVE for å utdype og diskutere punktene over. Vi ønsker alle parter lykke til med de forestående konsesjonsprosessene knyttet til RSK.

Med vennlig hilsen
for Statkraft Energi AS

Svein Ilstad
Regiondirektør Statkraft Sør